

Cumhuriyet Halk Partisi
Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu

POLİTİKA NOTU

Çocukların Özgür Seçimi mi, AKP'nin Siyasi Dayatması mı?

AKP yeniden başörtüsü sorunu yaratarak eğitim sisteminde son dönemde yaşanan ve ancak skandal olarak nitelendirilebilecek gelişmeleri unutturmaya çalışmaktadır. Okullardaki kılık-kıyafete ilişkin yeni düzenleme, çocukların ergenliğe dahi girmeden cinsel kimlikle ilgili kısıtlamalar yaşamasına neden olacak ve sağlıklı gelişimlerini engelleyecektir. Eğitim kurumlarında yaftalama, ayrıştırma ve kutuplaşmanın önünü açacak bu düzenleme geri alınmalıdır. CHP, kız çocuklarının bedenleri üzerinden yürütülen siyaset anlayışını reddetmektedir. CHP, çocuk haklarının da temeli olan ayırım gözetmeme, çocuğun yüksek yararı, çocuğun yaşama ve gelişme hakkı ve çocuğun katılım hakkının tam olarak uygulanması için var gücüyle çalışmaya devam edecektir.

AKP Hükümeti büyük tartışmalara yol açan bir düzenleme ile 'Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmeliği' apar topar değiştirdi. Yapılan değişikliklerle, yönetmelikteki mevcut sınırlamalara ve yasaklara yenileri eklendi. Diğer yandan yeni yönetmelik ortaokul ve lise öğrencilerinin derslere başörtüsü ile girmesini serbest bıraktı.

AKP'nin hedefi, eğitimin sorunlarını çözmek değil, toplumu kutuplaştırmak ve dini duyarlılıkları sömürerek siyasi rant elde etmektir.

Söz konusu düzenleme, yine dayatmacı bir anlayışla paydaşların, uzmanların ve sivil toplum kuruluşlarının görüşleri alınmadan yapılmıştır. Yapılan değişiklikler, eğitim sistemimizin ve çocuklarımızın temel sorunlarını çözmek yerine, beraberinde yeni ve daha büyük sorunlar getirmektedir. Çünkü AKP'nin hedefi, eğitimin sorunlarını çözmek değil, toplumu kutuplaştırmak ve dini duyarlılıkları sömürerek siyasi rant elde etmektir.

Yapılan değişiklik, AKP yetkililerinin daha önceki açıklamalarına da tamamen ters düşmektedir. Ekim 2010'da bazı ilköğretim öğrencilerinin velileri tarafından başörtüsüyle okula gönderilmesi üzerine dönemin AKP Grup Başkanvekili Nurettin Canikli Hükümet adına şu açıklamayı yapmıştır:

Çok açık söylüyorum, ilköğretimde başörtüsü serbestliği gibi bir proje ve çalışmamız asla yok. Yaşananlar provokasyon. Sekiz yıldır iktidardayız. Bu alanda tek bir sorunla karşılaşmadık. Ne ailelerin, ne de çocukların böyle bir sorunu var.

Görüldüğü gibi siyasi iktidar alışlagelmiş tutarsızlıklarına bir yenisini eklemiştir. Önceki Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün eşi Hayrünnisa Gül'ün de aynı doğrultuda bir açıklaması olmuştur. Gül, çocuklarını başörtüsü ile okula gönderen ailelerin cehalet sonucu böyle bir davranışta bulunduğu ve bu durumun kabul edilemez olduğunu belirtmiştir. Dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ise bu görüşe katıldığını beyan etmiştir.

Eğitim sistemi yapboz tahtası olmasın

Ortaöğretime geçişte uygulanan Seviye Belirleme Sınavı'nın (SBS) kaldırılarak yerine 6 dersten 36 sınavın gündeme getirilmesi, aileler ve öğrencilerin yanı sıra eğitimcilerin de tepkisini çekti. **Eğitim sendikaları**, henüz netlik kazanmayan konu için, sistemin yapboz tahtası haline getirilmemesi uyarısında bulunuyor. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), ortaöğretime geçişte uygulanan Seviye Belirleme Sınavı'nı (SBS) bu yıl son kez yaptı. Bundan sonra nasıl bir sistem uygulanacağı ise henüz

run. Öğretmen, öğrenci, veli huzursuz. Böyle bir ortamda kimse eğitime uğramaz." diyor. Eğitim-Bir-Sen Genel Başkanı Yardımcısı Ali Yal-

Genel Başkan Ünsal Yıldız: Biz, sınavın olmadığı bir sistemi ya da her aşamada parasız eğitimi savunuyoruz. AKP'nin 11 yıllık programına baktığımızda sınav sistemini kaldıracağız söylemleri büyük bir fiyasko ile sonuçlandı. Bırakın kaldırmayı, sayıların arttığını görüyoruz. OKS'yi kaldıracağız dediler ama SBS'yi üç yaptılar. Sonra bire indirdiler. Hepten kaldıracağız dediler. Şimdi 36 sınav gündemde. Eğitim-Bir-Sen Genel Başkan Yardımcısı Ali Yalçın: Önceki sınavlar sonucu ölçüyordu. 6

di, arttı." değerlendirmesinde bulunuyor. Türk Eğitim-Sen İstanbul İl Başkanı Yrd. Doç. Dr. M.Hanefi Bostan: Eğitim sisteminde çocukları

Eğitim Sistemi İflas Ediyor

CHP, Türkiye'de eğitim sisteminin en önemli iki temel sorununun, eşitsizlik ve nitelik olduğunu ısrarla dile getirmektedir. Oysa AKP Hükümeti'nin eğitim alanında attığı adımlar, son düzenlemede de açıkça görüldüğü gibi, yapay gündemler yaratarak temelde yatan nitelik ve eşitsizlik sorunlarının tartışılmasını önlemeye yöneliktir.

Nitelik konusundaki eksiklikleri, PISA gibi uluslararası değerlendirmeler açıkça ortaya koymaktadır. AKP iktidarı, geçen on iki yılda eğitim sistemini uluslararası kalite standartlarına taşıyamamıştır. Altyapı sorunları çözülmemiştir. Ailelerin asgari beklentileri dahi karşılanamamıştır. Eğitim hakkı, herkes için eşit ve nitelikli olarak sağlanamamıştır. AKP yeniden başörtüsü sorunu yaratarak eğitim sisteminde son dönemde yaşanan ve ancak skandal olarak nitelendirilebilecek gelişmeleri unutturmaya çalışmaktadır.

TEOG Skandalı

Eğitimde yakın dönemde yaşanan skandalların başında, yüzbinlerce öğrenciyi ve ailelerini ilgilendiren TEOG (Temel Eğitimden Orta Öğretime Geçiş Uygulaması) sisteminin yarattığı belirsizlikler gelmektedir. Yaşanan karmaşa sonucunda 2014-2015 öğretim yılının ilk dört haftası geride kaldığında, pek çok öğrenci nerede, hangi okula yerleştirildiğini öğrenememiştir. Öğrenciler ve aileleri konuyla ilgili büyük sıkıntılar yaşamıştır. Ne tür bir okula yerleştirildiğini bilmeyen öğrenciler ders kitaplarını dahi

alamamıştır. Bu durum, öğretmenleri ve okul yöneticilerini de çok zor durumda bırakmıştır. Eğitim ve öğretimin dört hafta boyunca sekteye uğramış olması, eğitim sisteminin iflas noktasına geldiğinin en önemli göstergesidir.

AKP iktidarı, geçen on iki yılda eğitim sistemini uluslararası kalite standartlarına taşıyamamıştır. Altyapı sorunları çözülmemiştir. Ailelerin asgari beklentileri dahi karşılanamamıştır.

Okullar Yönetilemiyor

Bir başka olumsuz gelişme, yine son dönemde hem merkezi hem yerel düzeyde yapılan atamalardaki usulsüzlüklerdir. Son bir yıl içinde tam 15.000 okul müdürü sorgusuz sualsiz görevlerinden alınmış, yerlerine yeni müdürler atanmıştır. Yönetici atamalarının hangi ölçüte göre, hangi nitelikler dikkate alınarak yapılmış olduğu belli değildir.

Eğitimde nitelik sorununun temel nedenlerinden biri okullarda sağlıklı bir yönetim modeli oluşturarak kadroları bu modele göre biçimlendirecek bir anlayışın geliştirilememiş olmasıdır. AKP iktidarı, okul yönetimi ile ilgili hiçbir standart geliştirmemiştir. Bu standartları belirlemek ve onlara uygun yönetici atamak yerine, liyakat ilkesini çiğneyen partizanca atamalarla eğitim sistemi felç edilmektedir.

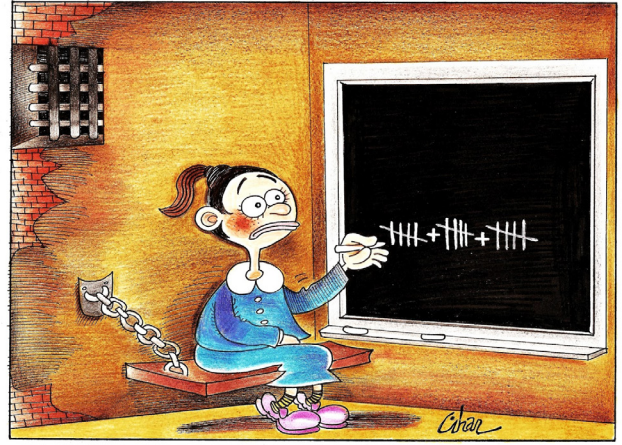
Kime destek? Öğrencilere mi yoksa yandaş okullara mı?

AKP, eğitim sitemindeki eşitsizlikleri özel okullara eğitim desteği vererek daha da derinleştirmektedir. Kamu okullarında okuyan ve yardıma muhtaç durumdaki çocuklara yapılan ödeme ile özel okullara giden çocuklara verilen destek miktarı arasında büyük bir uçurum oluşmuştur. Kaldı ki, destek yalnızca belirli okullara giden öğrencilere verilmektedir. "Kamunun tarafsızlığı" ilkesi açıkça çiğnenerek yandaş özel kuruluşlara kaynak aktarılmaktadır.

Okullar Ne Durumda?

4+4+4 düzenlemesinden sonra sınıf mevcutları bazı okullarda 50-60 öğrenciye kadar yükselmiştir. Okullarda 150.000 öğretmen açığı bulunmaktadır. Günün koşullarına cevap verecek bir eğitim programı oluşturulamamış, ders kitapları çağdaş ihtiyaçlar uyarınca güncellenmemiştir. Okullarda eğitimi destekleyici unsurlar olan kültürel, sanatsal ve sportif altyapı geliştirilememiştir. Resim odaları, müzik atölyeleri, spor olanakları sunan eğitim ortamları oluşturulamamıştır. Hangi öğrencinin hangi okula gideceği konusu dahi tamamen askıda bırakılmıştır. Diğer bir deyişle yurttaşların eğitimi seçme hakkı ellerinden alınmıştır. Okullarda müdür muavinlerine kadar tüm yönetici kadroların değiştirilmesi ve merkezde ise 2011 ile 2014 yılları arasında kadroların iki kere tamamen yenilenmesi, AKP'nin okulları yönetemediği gerçeğini açıkça ortaya koymaktadır. AKP iktidarı eğitim sisteminde yeni bir oldu-bitti ile farklı

bir gündem yaratarak yaşanan bu büyük sorunları kamuoyundan gizlemeye çalışmaktadır.

Çocuklarımızın Gelişimi Tehlikede

AKP'nin uygulamaya koyduğu 4+4+4 düzenlemesi çocuk gelişimini göz ardı eden bir anlayışla hazırlanmış ve ilkokula başlayan çocuklarımız açısından telafisi güç sorunlara yol açmıştır. Benzer bir anlayışla yapılan yeni düzenleme de ortaokul çağındaki çocuklar için yeni sorunlar yaratmaktadır. Çocuk gelişimi uzmanları, ortaokula başlamaya yaşını (9-10), çocukluğun son dönemi (çocukluktan ergenliğe geçiş dönemi) olarak nitelemektedir. Öncelikle bu yaştaki çocukların bilişsel, duygusal ve sosyal becerileri yetişkinlerle aynı değildir. Bir kere 9-10 yaş aralığında soyut düşünme becerileri yeni gelişmeye başlamaktadır. Bu yaş grubundaki çocuklar henüz somut düşünme dönemindedir. Oysa inanç temelli referanslar ancak soyut düşünce kapasitesi ile algılanıp değerlendirilebilir. Bu referansların 9-10 yaşındaki çocuklara dayatılması her şeyden önce çocuk haklarına aykırıdır. Yine bu yaştaki çocukların riskleri, sosyal kural ve ahlaki kaideleri algılayışları

yetişkinlerden tamamen farklıdır. Baskı altında kaldıklarında yetişkinler gibi doğru ve sağduyulu karar almaları mümkün değildir.

İkincisi, tam anlamıyla ergenliğe girmemiş olan bu çocukların cinsel kimlikleri de oluşmamıştır. Çocuğun ergenliğe dahi girmeden cinsel kimlikle ilgili yaşayacağı kısıtlamalar sağlıklı gelişimini engelleyecektir. Bu yaştaki çocuklar, kadın ya da erkek olarak değil birey olarak gelişimlerini sürdürmelidir. Çocuk, karşı cinsi cinsel bir özne olarak değil, bir birey olarak kabul edebilmelidir.

Üçüncüsü, bu sembollerin dayatılması toplumsal cinsiyet simgelerinin erken yaşlarda pekiştirilmesine neden olacaktır. Kız çocuklar istedikleri gibi koşup oynayamayacak, diğer yaşlıları gibi sosyalleşemeyecektir. Dışlanma çocuklara kadın-erkek rollerinin çok erken yaşta dayatılmasına yol açacaktır. Bu durum toplumumuzda güçlü biçimde var olan kadına karşı şiddetin başlıca kaynağını yani toplumsal cinsiyet eşitsizliğini büsbütün artıracaktır.

Dördüncüsü, bu yaştaki çocuklar arasında yapılan ayırım ötekileştirme eğilimlerini güçlendirecektir. Çocuklar, yetişkinlere kıyasla, kendi gruplarından olmayarı dışlamaya daha fazla eğilimlidir. Yine çocukların, dışlanmış hissetmemek için içinde buldukları gruba körü körüne uyma olasılıkları da yetişkinlere göre daha yüksektir. Bu nedenle yeni düzenleme

itaatkârlığı uç boyutlara taşıyacaktır. Çocuklar, başı örtülü olanlar ve olmayanlar olarak ikiye ayrılacak, ötekileştirme, gruba boyun eğme ve ayrımcılık eğilimleri körüklenecektir.

Araştırmalar, özgürlük ve bireyselleşmenin çocukların daha hızlı gelişmesini sağladığını göstermektedir. Karar verme ve kendi seçimlerini yapma yetilerini daha hızlı kazandırdığını göstermektedir. Buna karşılık grup baskısı çocukların daha itaatkâr olmasına yol açmaktadır. Yapılan düzenleme çocuğa davranış konusunda farklı eğilimleri olan aileler arasındaki uçurumun daha da açılmasına neden olacaktır.

En önemlisi, bu yaş grubundaki çocukların aile bağımlılığının çok yüksek olmasıdır. Bu yaştaki çocukların nasıl yaşayacakları ile ilgili hemen hemen tüm kararları aileleri verir. Çocukların nasıl yaşayacağını ailenin içinde bulunduğu kültürel çevrenin değerleri belirler. Bu nedenle yapılan seçimlerin çocukların kendi kararı ve özgür tercihi olduğunu iddia etmek mümkün değildir. Erken yaşta ailenin çocuklar üzerinde derin etkileri olabilecek bu kararı alması, çocukların birey olarak kimlik gelişiminin önünde de sürekli bir engel oluşturacaktır. Bilişsel, sosyal ve duygusal olarak tam anlamıyla gelişmemiş bir çocuğun hayatına dair önemli bir kararın ailesi tarafından alınması ilk anda kabul edilebilir bir durum olarak algılanabilir. Ancak bu noktada ailelerin alacakları kararların çocuğun gelişimine etkisinin ne yönde olacağı iyi

düşünülmelidir. Ailelerin, çocuklarına fiziksel ya da psikolojik olarak zarar verebilecek kararlar almasını önlemek uyarı olarak görülür. Bunun ülkemizde de böyle olması gerekir.

“Özgür Seçim” Polemiği

AKP Hükümeti, ortaokullarda başörtüsü kullanımının önünü açan düzenlemeyi çocuklarımıza “özgür seçim yapma hakkı” tanınacağı gerekçesiyle meşrulaştırmaya çalışmaktadır. Oysa yapılan düzenleme ile özgürlük anlayışı alenen kötüye kullanılmaktadır. Özgürlük, gerekli olmadıkça devletin bireyin haklarına ve yaşamına müdahale etmemesi demektir. Ancak özgürlük kavramı bununla sınırlı değildir. Birey üzerindeki toplumsal baskının, yani çevre baskısının kaldırılması da içerir. Yapılan kıyafet düzenlemesi ise 9-13 yaş aralığındaki çocuklarımızın üzerindeki aile ve toplum baskısının önünü açmaktadır.

Özgür seçim yapabilecek gelişim olmayan çocukların ileride yapabileceği özgür seçimler engellenmektedir.

Bu yaşta bir çocuk kendi özgür iradesiyle seçim yapabilecek olgunlukta değildir. Nitekim hukuk düzenimizde henüz 9-10 yaşındaki bir çocuğun hiçbir ehliyeti yoktur. Bu yaşta bir çocuk oy kullanamaz, mülk sahibi olamaz, çalışamaz, avukata vekâlet

veremez, vb. Cezai ehliyeti dahi yoktur. Tüm bu düzenlemeler, devletin çocuğun haklarını gözetmesi ve gerektiğinde onu aile ve topluma karşı koruyabilmesi için getirilmiştir. Örneğin reşit olmayan bir çocuk, velisinin izni olsa dahi mal alıp satamaz, araba kullanamaz. Çocuklarımıza tüm bu konularda tanımadığımız bir tasarrufu bu konuda tanımak büyük bir çelişkidir. Onların özgür iradeleri ile karar vereceklerini iddia etmek büyük bir safsatadır. Ailenin vereceği bu tip bir kararın çocuklar üzerinde yaptığı yıkıcı etkiyi Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan bizzat dile getirmiştir. Erdoğan, ağabeyinin başını örtmesi için yaptığı baskı nedeniyle günlerce ağladığını açıkça ifade etmiştir.

Yeni kıyafet düzenlemesi çocuklara özgürlük getirmek bir yana, belirli kimlikleri onlara henüz çocuk yaşta dayatmaktadır. Anne ve babanın kararıyla başı örtülen çocuklara dini ve cinsel kimliklerin yanı sıra güçlü bir grup kimliği de empoze edilmektedir. Çocuklar, anlamakta dahi güçlük çekecekleri bir dünyanın parçası olmak durumunda bırakılmaktadır. Oysa çocuklar yetişkinlerin dünyasına ait farklı

kimlikleri ayırt edebilecek durumda değildir. Bu düzenleme ile çocuklar, ailelerinin seçtiği referanslarla kendilerini tanımlamaya mecbur bırakılmaktadır. Bu referanslara uygun yaşamaya zorlanmaktadır. Özgür seçim yapabilecek durumda olmayan çocukların ileride kendilerinin yapabileceği özgür seçimler böylelikle engellenmektedir. Oysa doğru olan, çocukları kendi hayatlarına dair özgür seçimler yapabilecek şekilde yetiştirmektir.

Uluslararası Hukuka Da Aykırı

AKP Hükümeti, yapılan yönetmelik değişikliğini bir yandan din özgürlüğü diğer yandan eğitim hakkı açısından meşru kılmaya çalışmaktadır. Dini sembollerin eğitim kurumlarında kullanımı, aynı zamanda bir uluslararası insan hakları hukuku konusudur. Bu boyutun anlaşılabilmesi için AİHM'in ilgili kararlarını da göz önünde bulundurmak gerekir.

Leyla Şahin 1998 yılında AİHM'e başvurarak, eğitim kurumlarındaki başörtüsü yasağının, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı, eğitim hakkı, düşünce ve ifade özgürlüğü ve ayrımcılığın yasaklanması maddelerine göre hak ve özgürlüklerini ihlal ettiğini savunmuştur. AİHM yargılama sonunda hak ve özgürlük ihlalinin bulunmadığına karar vermiştir. Temyiz talebine karşılık Büyük Daire 10 Kasım 2005'te kararı onaylamıştır. AİHM kararının bazı yönleri üzerinde özellikle durulması gerekmektedir.

Öncelikle AİHM başörtüsü gibi bir simgeyi eğitim kurumlarında kullanmanın, kullanmayanlar üzerinde yaratacağı

etkinin göz önünde bulundurulması gerektiğinin altını çizmiştir. Kararın bir diğer önemli boyutu, AİHM'in konuyu yalnızca kılık kıyafet özgürlüğü değil, dinsel sembollerin eğitim kurumlarında gösterilip gösterilmemesi açısından da ele almış olmasıdır. Üçüncü olarak AİHM, devletin, değişik din ve inançlar ve farklı yaşam tarzları karşısında tarafsız bir role sahip olmasını, laikliğin ve özgürlükçü demokrasinin teminatı olarak nitelemiştir. Dördüncüsü, eğitim kurumlarının kadın erkek-eşitliği ve başkalarının hak ve özgürlüklerine saygının öğretildiği yerler olması gerektiği vurgulanmıştır. Son olarak, AİHM, dini sembollerin eğitim kurumlarında kullanımını kısıtlayan düzenlemenin eğitim hakkını ihlal etmediğine hükmetmiştir. Kısacası AKP Hükümetinin yapılan düzenlemeyi meşrulaştırmak için kullandığı din özgürlüğü ve eğitim hakkı söylemi uluslararası hukukun ortaya koyduğu üzere geçerli değildir.

SONUÇ

CHP için öncelik, çocuklarımızın ihtiyaçlarının karşılanması ve kişiliklerinin özgürce gelişmesine katkı sağlayacak koşulların oluşturulması ve güvence altına alınmasıdır. Yapılan düzenleme eğitim sistemimizin temel sorunlarının üzerine gitmek bir yana, yeni ve daha büyük sorunların ortaya çıkmasına yol açacak niteliktedir.

CHP için öncelik, çocuklarımızın ihtiyaçlarının karşılanması ve kişiliklerinin özgürce gelişmesine katkı sağlayacak koşulların oluşturulması ve güvence altına alınmasıdır.

CHP, kız çocuklarının bedenleri üzerinden yürütülen siyaset anlayışını, erken yaşta toplumsal cinsiyet ve inanç temelli kimliklerin çocuklara dayatılmasını reddetmektedir. CHP, AKP'nin toplumda yaratmaya çalıştığı kutuplaşmanın ve gerilimin çocuklarımıza da sirayet etmesine izin vermeyecektir. Eğitim kurumlarında yaftalama, ayrıştırma ve kutuplaşmanın önünü açacak yeni kıyafet düzenlemesi geri alınmalıdır.

CHP'nin eğitim politikası farklı kültürel gruplar arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğun güçlendirilmesi ve barışa katkıda bulunulması anlayışını temel almaktadır. CHP, çocuk haklarının da temeli olan ayırım gözetmeme, çocuğun yüksek yararı, çocuğun yaşama ve gelişme hakkı

ve çocuğun katılım hakkının, bütünsel bir bakış çerçevesinde ele alınarak tam olarak uygulanması için var gücüyle çalışmaya devam edecektir.

Çocuklarımızın siyasetin parçası haline getirilmesi doğru değildir. Çocuk yaşta baş örtüsü her şeyden önce çocuğun üstün yararına aykırıdır. Çocuklarımız çağdaş bir ortamda, iyi eğitim almalıdır. Aklın ve özgürlüğün önemini bilmelidir. Merak duygusunu ve sorgulama gücünü kaybetmemelidir.

Kemal Kılıçdaroğlu